

Persbericht

Luxemburg, 23 mei 2022

Opname op zwarte lijst te weinig gebruikt bij bescherming EU-middelen tegen fraude

Volgens een nieuw verslag van de Europese Rekenkamer (ERK) wordt opname op een zwarte lijst niet doeltreffend gebruikt om te voorkomen dat EU-middelen worden uitbetaald aan personen, bedrijven of overheidsorganisaties die betrokken zijn bij illegale handelingen zoals fraude en corruptie. De Europese Commissie heeft zeer weinig namen op de zwarte lijst gezet wegens tekortkomingen in de regelingen voor het identificeren van degenen die moeten worden uitgesloten van het aanvragen van EU-middelen. Bovendien zijn de lidstaten — hoewel zij de meeste EU-uitgaven uitvoeren — niet verplicht om systemen voor plaatsing op een zwarte lijst als zodanig op te zetten en hanteren zij verschillende benaderingen om de financiële belangen van de EU te beschermen. Deze lappendeken van uitsluitingsregelingen ondermijnt de algehele doeltreffendheid van de zwarte lijst en leidt tot ongelijkmatige bescherming van de EU-begroting in Europa.

Opname op een zwarte lijst (ook wel uitsluiting genoemd) is een belangrijk instrument dat regeringen en internationale instanties gebruiken om hun financiën te beschermen. Sinds 2016 beheert de Commissie een systeem voor vroegtijdige opsporing en uitsluiting (early detection and exclusion system, EDES) — het enige uitsluitingssysteem op EU-niveau — om degenen die verantwoordelijk zijn voor het goedkeuren van de uitgaven die de Commissie direct of met partners beheert, te waarschuwen voor risicovolle tegenpartijen. Het EDES is niet van toepassing op gebieden als landbouw en cohesie, die door de Commissie en de lidstaten gezamenlijk worden beheerd en goed zijn voor het grootste deel van de EU-uitgaven.

“Opname op een zwarte lijst kan helpen voorkomen dat EU-middelen in verkeerde handen vallen, maar er wordt niet doeltreffend gebruik van gemaakt: we hebben een lappendeken van verschillende benaderingen van uitsluiting op het niveau van de EU en de lidstaten”, aldus Helga Berger, het ERK-lid dat verantwoordelijk is voor de controle. “Anderzijds zijn relevante gegevens niet beschikbaar of worden deze niet gebruikt bij het opstellen van de zwarte lijst van de EU, waardoor het nut en de afschrikkende werking ervan worden ondermijnd. Een systeem is slechts zo goed als de informatie die erin wordt ingevoerd”, voegde ze daaraan toe.

De auditors constateerden dat er in het kader van het EDES sprake is van gedegen besluitvormingsprocedures en een breed scala aan situaties waarin tegenpartijen op een zwarte lijst moeten worden geplaatst. De 448 tegenpartijen die eind 2020 op de zwarte lijst van de EU stonden, waren echter — op 18 na — allemaal uitgesloten wegens faillissement en zullen dus

Dit persbericht is bedoeld om de kernboodschap weer te geven van het speciaal verslag van de Europese Rekenkamer. Het volledige verslag is te vinden op eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

waarschijnlijk niet opnieuw EU-middelen aanvragen. Slechts twee tegenpartijen waren wegens fraude en corruptie opgenomen op de zwarte lijst. Volgens de auditors wijst dit lage percentage erop dat er tekortkomingen zijn in de regelingen voor het identificeren van tegenpartijen in uitsluitingssituaties. Met name is de verantwoordelijkheid voor uitsluiting versnipperd binnen de Commissie. De diensten van de Commissie ondervinden ook juridische en technische moeilijkheden bij het verkrijgen van toegang tot gegevens van de lidstaten, zoals bedrijfsregisters en strafregisters, waar ze vaak gebruik van moeten maken aangezien er geen EU-brede registers of dossiers bestaan. Maar zelfs in gevallen waarin er op EU-niveau relevante gegevens bestaan, bijvoorbeeld over onderzoeken naar fraude, worden deze niet altijd gebruikt of zijn deze niet altijd bruikbaar. Bovendien verlaat de Commissie zich te veel op het woord van degenen die subsidies aanvragen of diensten aanbieden: als zij verklaren dat zij zich niet in een uitsluitingssituatie bevinden, aanvaardt de Commissie eenvoudigweg hun beweringen zonder deze na te trekken. Volgens de auditors is het hierdoor minder waarschijnlijk dat vóór de ondertekening van een overeenkomst wordt vastgesteld dat een tegenpartij zich in een uitsluitingssituatie bevindt en dat het belangrijkste doel van het invoeren van een op preventie gebaseerd systeem daardoor wordt ondermijnd.

In gevallen waarin de Commissie de EU-uitgaven indirect uitvoert, melden de uitvoerende partners weinig tegenpartijen in uitsluitingssituaties, hoofdzakelijk vanwege soortgelijke problemen als bij direct beheer. Wat gebieden onder gedeeld beheer met lidstaten betreft, is er volgens de auditors momenteel een lappendeken van wettelijke verplichtingen met betrekking tot uitsluiting, wat geen doeltreffende basis is voor het gebruik van uitsluiting om de EU-begroting te beschermen. Er bestaat ook geen uitsluitingsmechanisme op EU-niveau en het gebrek aan consistentie tussen de lidstaten betekent dat tegenpartijen in vergelijkbare situaties verschillend kunnen worden behandeld. De auditors bevelen aan het EDES uit te breiden tot door de lidstaten beheerde middelen en het scala van uitsluitbare tegenpartijen uit te breiden tot gelieerde ondernemingen en uiteindelijk begunstigden. Ook bevelen ze aan beter gebruik te maken van gegevens en digitale instrumenten.

Achtergrondinformatie

Op grond van het EU-recht moeten de Europese Commissie, haar partners en de autoriteiten van de lidstaten de EU-begroting beschermen tegen fraude en onregelmatigheden. Het bijhouden van een zwarte lijst kan ertoe bijdragen dat organisaties geen financiële overeenkomsten sluiten met onbetrouwbare tegenpartijen die subsidies aanvragen of meedingen naar opdrachten. De Commissie beheert een kwart van de EU-uitgaven alleen of met partners als de Europese Investeringsbank, en de resterende driekwart samen met de lidstaten. In 2020 heeft de EU in het kader van financiële overeenkomsten ongeveer 150 miljard EUR uitbetaald aan onder andere landbouwers, onderzoekers, commerciële ondernemingen en niet-gouvernementele organisaties. Vergeleken met de federale regering van de VS en de Wereldbank sluit de EU zeer weinig tegenpartijen uit. Geen van de landen die tijdens deze controle zijn onderzocht (Estland, Italië, Polen, Portugal), had een volwaardig uitsluitingssysteem voor EU-middelen opgezet.

Speciaal verslag 11/2022 “Bescherming van de EU-begroting — Betere gebruikmaking van opname op zwarte lijst nodig” is beschikbaar op de website van de ERK (eca.europa.eu). De

controleaanbevelingen zijn bedoeld om de EU-wetgevers te helpen de financiële regels van de EU te actualiseren, een proces dat momenteel loopt.

Perscontact

Persdienst van de ERK: press@eca.europa.eu

- Damijan Fišer: damijan.fiser@eca.europa.eu — M: (+352) 621 552 224
- Vincent Bourgeois: vincent.bourgeois@eca.europa.eu — M: (+352) 691 551 502
- Claudia Spiti: claudia.spiti@eca.europa.eu — M: (+352) 691 553 547